

Een tweede lichenologisch bezoek aan het natuurreservaat Haasop te Kallo (Beveren) op 19/10/2019

Inleiding

Het natuurreservaat Haasop, zo'n 100 hectare groot, is een gevarieerd natuurreservaat met begraasde ruigten, grote open plassen, rietvelden, zandvlakten, bosjes met populier alsook met wilg en berk. Het gebied wordt beheerd door het ANB. Een beschrijving van het gebied en de verschillende aanwezige biotopen alsook een lijst met lichenen en lichenicole fungi die tijdens het eerste bezoek werden aangetroffen is te vinden in *Muscillanea* 33 (De Beer & Van den Broeck 2013).

Excursieverslag

Ondanks het aangekondigde regenachtig weer stonden op 19/10/2019 tien geïntereseerden te wachten in de Koestraat (Kallo, Beveren; IFBL uurhok C4.13) om het natuurreservaat Haasop op lichenologisch gebied te bekijken. Maar wonder boven wonder eens iedereen uit zijn auto gestapt was hield het op met regenen en bleef het verder ook de ganse excursie droog. Eerst bekeken we de rechts van de Koestraat gelegen houten toegangspoort waarop reeds enkele soorten genoteerd konden worden waaronder één exemplaar van *Flavoparmelia soredians* (groen boomschildmos), een soort die we verder die dag niet meer zouden waarnemen. Op de wilgen aan de ingang van het reservaat kon een overwegend nitrofytische flora waargenomen worden met als voornaamste soorten *Phaeophyscia orbicularis* (rond schaduwmos), *Physcia adscendens* (kapjesvingermos), *Xanthoria parietina* (groot dooiermos) en *Lecidella elaeochroma* (gewoon purperschaaltje). Op de kalkrijke zandgrond bleken nagenoeg alle exemplaren van het geslacht *Cladonia*, *C. pocillum* te zijn (duinbekermos). Kenmerkend voor deze soort zijn schorsveldjes in de beker en een duidelijk rozet van grondblaadjes. Daarnaast werden ook enkele plukjes *Cladonia furcata* (gevorkt heidestaartje) aangetroffen. Verder ontdekten we op de grond nog twee soorten geleimossen: *Blennothallia crispa* (gewoon geleimos) en *Enchylium tenax* (dik geleimos) naast twee soorten *Peltigera* (leermos): *P. didactyla* (soredieus leermos) en *P. rufescens* (klein leermos). Op *P. didactyla* vonden we hierbij de niet alledaagse, maar vermoedelijk ook over het hoofd geziene, lichenicole fungus *Corticifraga fuckelii* (Figuur 1). Verder waren in de rest van het gebied nog nauwelijks nieuwigheden te ontdekken want bomen waren niet meer aanwezig en de grond was grotendeels dicht gegroeid met bramen. Maar ook op de zanderige stukken waren geen korstmossen aanwezig tenzij enkele soorten op steentjes en op een fossiele schelp. Resterden dan nog de houten paaltjes waarop ook voornamelijk nitrofytische soorten waarop als meest dominante soort *Micarea denigrata* (vulkaanoojje) aangetroffen werd.

Na het nuttigen van de picknick ter plaatse bekeken we de houten paaltje langsheen de Koestraat. Groot was onze verbazing te ontdekken dat de acidofytische licheneflora aanwezig in 2013 volledig verdwenen was en vervangen door nitrofyten. Een aantal paaltjes stond ook in de schaduw van wilgen met het verdwijnen van de korstmosvegetatie tot gevolg. Langs de weg werd op de grond een exemplaar van *Lempholema chalazanum* (kalkkrozijnenmos) aangetroffen (Figuur 2). Dan trokken we het links van de Koestraat gelegen gedeelte van de Haasop binnen waarbij zeer grote plakaten van *Peltigera* onze aandacht trokken. Met behulp van de sleutel van Hans Vermeulen werden een aantal exemplaren met viltige bovenzijde en

een groengrijze kleur uitgesleuteld waarbij we in alle gevallen behalve één tot *P. rufescens* (klein leermos) dienden te besluiten. Kenmerkend zijn de naar het midden toe bruin wordende aders en rhizinen die niet flessenborstelachtig (met veel zijhaartjes) zijn. Eén exemplaar met naar het midden toe wit blijvende aders en rhizinen met een flessenborstelachtige structuur werd als *P. canina* (groot leermos) gediagnosticeerd. Het in de literatuur als diagnostisch vermelde kenmerk lobbreedte (lobben tot 1.5 mm bij *P. rufescens* en lobben tot 2.5 mm bij *P. canina*) bleek niet toe te laten beide soorten van elkaar te onderscheiden, wel de vorm van de rhizinen. In het meegenomen materiaal werd nog een vierde soort *Peltigera* aangetroffen namelijk *P. ponojensis* (duinleermos), gekenmerkt door rhizinen die vrijstaand zijn. Dan kwamen we in een bos met voornamelijk zwarte els, berk en hier en daar een eik en vonden op deze bomen dezelfde nitrofytische flora als op de wilgen in de voormiddag. Vervolgens bekeken we een groot aantal dikke populieren. Op de exemplaren met een gladde schors stond bijna uitsluitend de korstvormige *Lecidella elaeochroma* (gewoon purperschaaltje). De bomen met een ruwe gegroefde schors stonden vol bladvormige soorten, voornamelijk opnieuw nitrofyten met hier en daar een soort van het geslacht schildmos. Opvallend was ook de talrijke aanwezigheid van *Catillaria nigroclavata* (boomrookschoteltje). Op het einde vonden we aan de rand van het populierenbos nog een andere lichenicole fungus op *Peltigera didactyla* (soredieus leermos) namelijk *Pronectria robergei* (Figuur 3). Veel van de daar talrijk aanwezige exemplaren van *Cladonia pocillum* (duinbekermos) en *C. humilis* (frietzak-bekermos) bleken gearasteerd door *Diploschistes muscorum* (duindaalder).

Figuur 1: Corticifraga fuckelii

Figuur 2 : Lempholemma chalazanum (kalkrozijnenmos)

Figuur 3: Pronectria robergei